

Na konec rozmluvy paní Denisová znovu důrazně prohlásila, že zmíněných slov ve smyslu klerikálního výkladu Denis o naší církvi neužil.

Považují to za důležité, ježto římský tisk stále ještě podobnými výmysly proti nám operuje a nic mu nevadí, co Denis, protestant, řekl a psal o církvi římské.

Paní Denisová byla nám i mé osobě zvláště nakloněna a horlivě radou i skutkem pomáhala mi uspořádat první naše bohoslužby v Paříži, v reformovaném kostele sboru, k němuž náležel i sám Denis. O tom jsem již ostatně referoval svého času v „Českém zápase“.

Šla ve své přízni tak daleko, že v mém nedostatku půjčila mi velmi ochotně svícny z Denisova pracovního stolu na oltář. Připomínám to také proto, že jest známo, že reformovaným (kalvíni) není dovoleno při bohoslužbě užívat svěc, a někteří jdou tak daleko, že považují to za cosi pohanského.

Litoval jsem vždy jen jediného, že totiž Denis jest již mrtev.

(Pro zajímavost ještě dodávám: zmíněné bohoslužby se konaly na vánoce 1921. Obětní stůl v ref. kostele stál tak že jsem nemohl konati bohoslužby před ním, tedy zády k lidu, jak tehdy jsme ještě podle římské mše konali, nýbrž za ním, to jest obličejem k lidu. Psal jsem to br. Farskému a ten později začal zavádět ten způsob v celé církvi.)

Drs.

KONFERENCE V CAMBRIDGE.

Světová Alliance pro přátelství mezi národy prostřednictvím církvi konala ve dnech 1. až 4. září t. r. ve staroslavném universitním městě Cambridge osmou konferenci své mezinárodní rady. Universálnost Alliance, které se podařilo sjednotiti evangelické a pravoslavné církve k práci na zachování míru a utužení pásek, jež různé národy světa mají poutati v přátelství a dobré vůli, byla zřejmá ze složení konference. Více než 400 delegátů a hostí, zastupujících 34 národní rady Alliance se sešlo v Cambridge, aby svou přítomností svědčili za mnohé ze svých církvi o rostoucí solidaritě církve Kristovy a společně si uvědomili vážný úkol církvi před odzbrojovací konferencí.

ČCS byla zastoupena bratry biskupem-patriarchou G. A. Procházkou, biskupem Drem Stejskalem a tajemníkem Drem Hnikem. Čsl. odbočku Alliance zastupovali Dr. J. Procházka, farář Fedor Ruppeldt, církevní president Dr. E. Wehrenfennig a Dr. F. Žilka. Za mládež protestantských církvi z Č. S. R. zúčastnili se Dr. M. Lučanský a farář Stökl, za maďarské kalvinisty na Slovensku biskup Balogh.

Konference byla pořádána britskou odbočkou Světové Alliance, jejíž užší výbor, sestávající z biskupa Ripona, Dra Drummonda a H. W. Foxe, výstižně vyjádřil účel konference těmito úvodními slovy ke sjezdové příručce, v nichž praví mimo jiné: „V půlhodině denní pobožnosti si budeme připomínati, že at už patříme ke kterékoliv části církve Kristovy, at už jsme oddanými členy kterékoliv země, jsme všichni členy velké Boží rodiny a jsme k sobě poutáni pouty Jeho lásky v Ježíši Kristu. To musí býti základní tón naší konference. Chceme zdůrazniti tento fakt, poněvadž se konference schází v době krise v dějinách světa. Událostmi příchůtích několika měsíců a zvláště na odzbrojovací konferenci r. 1932 má býti rozhodnuta budoucnost člověčenstva v naší generaci. My věříme, že odpovědnost za toto rozhodnutí nespočívá jen na státnících, ale též na církvi Kristově. Kdyby všichni ti, kdo se nazývají křesťany, žili den po dni v duchu Kristově a hledali nejprve ze všech věcí život podle Jeho vůle, zmizelo by mnoho nejhorších překážek světového míru. Jenom budeme-li se navzájem modliti a odevzdáme-li Mu znovu své životy, budeme moci pohnouti světem. Živý Kristus působí skrze živou církev.“

Na této ideologické základně se skutečně konference sešla a v jejím duchu vykonala kus záslužné práce. Zasedání plenárnímu předcházela sjezd mládeže, který byl novým úspěšným pokrokem v životě Světové Alliance. Předběžná konference mládeže byla konána v Cambridge ve dnech 29. srpna—1. září za účasti více než jednoho sta mladých mužů a žen, vybraných z 19 různých států za pomoci národních rad Alliance. Bylo na ní probíráno za předsednictví Dra Bacona, presbyterního duchovního z Newcastlu, několik ožehavých otázek současného duchovního života, z nichž hlavní byly:

1. Potřeba církve. Činitelé, jež mohou přispěti k novému životu na základě mezinárodního přátelství za spoluúčasti mládeže.

2. Jak se církev stane mezinárodní s pomocí osobních styků mládeže různých národů.

3. O nesnadnosti jazykového dorozumění a povinnosti křesťanově naučiti se jednomu cizímu jazyku.

4. Mládež a Světová Alliance.

Účastníci konference mládeže zúčastnili se většinou též plenárního zasedání kongresu Světové Alliance a porad její mezinárodní rady.

Z celé bohatosti konferenčního jednání můžeme si všimnouti v této krátké zprávě jenom velmi přehledně hlavních referátů a diskuse, jež na ně byla navázána a dále některých výsledků při usnášení se mezinárodní rady, zvláště podstatné části resoluce o odzbrojení, k níž jednání konferenční směřovalo.

Dr. Krumbine (ze Severoamerické Unie) ve své promluvě na zahajovací pobožnosti konference v dějinně památné kapli v Trinity College poukázal na mírový úkol dvou generací, z nichž starší generace otců prožila válku v plném vědomí její hrůznosti a proto se snaží její opakování znesnadniti, zatím co mladší generace má za úkol vybudovati dům míru. Současná touha po míru je zřejmě patrná na těchto třech výsledcích: Především válka byla Pařížským paktem prohlášena za nezákonný prostředek k řešení mezinárodních sporů. Dále se prokázalo, že ztráty ve válce na životech a na hmotných statcích jsou tak veliké, že ji činí neúčinnou a dokonce i nástroje války snadno se stávají neupotřebitelnými. Světová konference odzbrojovací má přispěti k upevnění míru a toho dosáhne jen tehdy, bude-li úspěšná. Bylo by omylné, kdybychom si představovali, že mír může býti vnucen. Vždyt dnešní stav jest jen zdánlivě stavem mírovým. Zájem o válku svědčí o tom, že pokládáme ještě něco za cennější nežli svůj život. Pravé vlastenectví (patriotism) ztotožňuje vždy národní zájem s mravním ideálem. A tu veškerá naše naděje na mír je založena na rozpoznání, že žádným národním zájmem válka trvale posloužit nemůže. Hlubkou lidské touhy po míru poznáme, až národové budou mítí příležitost obětovati něco ze své národní ctižádostivosti pro jeho dosažení.

Už tato úvodní promluva svědčí o vysoké intelektuální úrovni konference, která stejně byla zachována též ve všech referátech, přednesených v plenárních zasedáních. Biskup z Plymouthu přednášel o odzbrojení jako mravním problému a zdůraznil, že křesťanovou snahou je, aby patriotismu zůstala jeho hluboká mravní náplň a aby se nestal modloslužbou, která by dávala Césarovi, co jest Božího. Při odzbrojení musí se postupovati s hlediska vyšší spravedlnosti, která nerozeznává vítězů a poražených. Hlavní myšlenky z jeho řeči byly otřeseny v Českém zápase, stejně jako hlavní body z přednášky o národní bezpečnosti s hlediska křesťanova profesora H. Donnedieu de Vabres přináší toto číslo N. revue.

Dr. Vilém P. Merrill z New Yorku, který stál r. 1914 u kolébky Světové Alliance, promluvil o odzbrojení se stanoviska amerického. Vysvětlil, jak v samotném různorodém složení obyvatelstva Spojených států a ve správní administrativě jeho ústavních představitelů jsou dána vysvětlení, proč Amerika reaguje na aktuální mezinárodní situace příliš zdoluhavě. Při tom je třeba zdůrazniti, že veřejné mínění je vlněné nakloněno Briand-Kellogovu Paktu a důsledkům, jež z něho plynou. Nucené odzbrojení Německa je pokládáno za spravedlivé jenom, bude-li začátkem všeobecného

odzbrojení ostatního světa. Snížení válečných dluhů a reparací se strany americké nutné by předpokládalo odzbrojení evropských mocností. Americká odbočka Světové Alliance pracuje velmi účinně k získání církvi pro mírovou mentalitu.

Nedávným dotazníkem bylo zjištěno, že více než 10.000 duchovních ve Spojených státech stávi se nekompromisně proti jakémkoliv válce a odírá v ní podporovati vládu, kdyby v budoucnosti k válce došlo. Veřejné mínění Ameriky si žádá, aby v delegacích na odzbrojovací konferenci převládali státníci, kteří představují opravdové smýšlení lidu spíše než vojenští odborníci a aby dosáhli skutečného a radikálního snížení dosavadního zbrojení.

G. Sparring-Petersen z Dánska ve svém výkladu o zodpovědnosti církvi zdůraznil nutnost, aby každá jednotlivá náboženská obec ve všech církvích byla pro myšlenku míru získána, a aby každý jednotlivý člen cítil svou povinnost podporovati církve modlitbou, osobními obětmi i finančně v jejím úsilí o zabezpečení míru.

Dr. Walter Simons, prezident nejvyššího soudu v Německu, přednesl velmi obsažný referát o svobodě a základních právech, včetně práv menšin. Vložil historicky genesi nauky o základních právech lidských a podal jejich hlavní problematiku v přítomnosti. Dr. Simons probral politické souvztáhnosti těchto práv, hlavně pokud jsou obsaženy v pojmech: rovnost, svrchovanost, nezávislost a územní nedělitelnost. Podepsání mírových smluv neodstranilo národnostních menšin a nutnost jejich ochrany byla zvláště vyslovena. Ochrana menšin nese s sebou neuspokojenost státu na jedné straně, poněvadž je omezován ve své svrchovanosti a ještě méně spokojenosti na straně menšin samotných. O právní postavení menšin a o zlepšení jejich poměrů se stále stará několik odborníků v menšinové otázce a zvláště Ústav mezinárodního práva. Tendence je, aby základní práva občanská a lidská nebyla menšinám odírána a aby v menšinové politice nebylo soupeřícím státům dáno právo odvetných opatření proti menšinám. Světová Alliance pomáhala řešiti menšinové konflikty v různých státech, zvláště pokud šlo o ochranu náboženských menšin. Řešení musí býti v duchu bratrské lásky; smíření práv států a lidské svobody je ideálem Alliance.

O tomtéž tematě referoval též biskup Ireneus z Jugoslavie.

Četné rozpravy o těchto přednáškách v plénu konference měly vesměs vysokou myšlenkovou náplň a byly nesený tímže duchem smířlivosti a dobré vůle. Na delegáty jednotlivých národních rad a na delegované zástupce mládeže bylo omezeno jednání mezinárodní rady. Mezinárodní rada vyslechla zprávy výkonných funkcionářů Světové Alliance, jež byly předloženy delegátům tištěné, provedla doplňovací volby v prezidiu (presidentem Alliance je nyní Lord Dickinson, jedním z vicepresidentů je biskup-patriarcha G. A. Procházka) i v čestném sekretariátu, přijala výsledky práce jednotlivých pracovních komisí a výkonného a správního výboru a usnesla se na resolucích, z nichž nejdůležitější je část, obracející se ke křesťanským církvím světa ve věci blížící se odzbrojovací konference. Zní následovně:

„Mezinárodní výbor Světové Alliance, který se sešel dne 4. září 1931 v Cambridge v Anglii, je přesvědčen, že válka jako prostředek k urovnání mezinárodních sporů je neslučitelná se smýšlením a methodou Kristovou a proto též neslučitelná se smýšlením a methodou jeho církve. Mezinárodní výbor pozdravuje proto skutečnost, že Svaz národů svolal světovou odzbrojovací konferenci, a prohlašuje, že jest povinností všech církvi, aby se vzhledem k této konferenci zasadily vším svým vlivem: Všichni na ní shromáždění zástupci národů buďtež si vědomi, že náboženské a mravní síly světa si přejí mezinárodní shody v tom směru, aby 1. bylo dosaženo ve všech oborech skutečného zmenšení zbrojení, aby 2. byla zavedena pro všechny nenákladná základna v poměru ozbrojených mocí národů, která by byla v soulase se skutečností, že všichni se války zřekli a prohlásili, že jsou připraveni k řešení sporů, jež by mezi nimi mohly vzniknouti, pouze mírnými prostředky a aby 3. bezpečnost všech národů byla zajištěna proti

možnému přepadení." V dalším obrací se resoluce ke křesťanským církvím všech národů, aby ubezpečily své vlády, že budou je podporovati v každém úsilí o zmenšení zbrojení a důtklivě vyzývá příslušníky církví k modlitbě za zdar odzbrojovací konference pod Božím vedením. — F. M. H.

J. Plešinger:

ZÁPAS CÍRKVE A STÁTU ZA KRÁLE PŘEMYSLA I. A BISKUPA ONDŘEJE II.

(Část další.)

*Interdikt.*¹⁾

Krátce před příchodem Ondřejovým do Říma, nařídil mu papež bullou ze dne 12. března, aby biskup, by svoboda církve v Čechách byla zachována, ty, kdož by se proti ní provinili, napomenul a kdyby od onoho počínání neustali, aby zakročil proti nim tresty církevními. Zároveň kladl biskupovi na srdce starost, aby statuta koncilu lateránského byla v Čechách zachována.²⁾

Biskup Ondřej, dočav se v exilu teprve zplnomocnění papežského, odhodlal se tím směleji užítí ho a dal zvláštními listy, do Čech podloudně dopravenými, na základě svolení papežem vydaného, na svou diecési vyhlásiti interdikt.³⁾

Nečekal, zda a jaký bude mítí výsledek napomenutí jeho, a přikročil k vyhlášení interdiktu na Čechy, jež potvrdil papež, při čemž i rozkázal okolním biskupům, aby jej rovněž ohlásili.⁴⁾

K interdiktu připojena byla pohružka, že ti, kdož by ho nezachovali, budou stíženi církevní klatbou.⁵⁾ Měly býti zastaveny

¹⁾ *Interdikt* (lat. *interdictum*), v církevním právu záповěď přísluhovati svátostmi a konati bohoslužby v tom kterém místě neb území.

²⁾ *Fontes rer. boh.* V., pag. 126.

³⁾ *Novotný*, *České dějiny* I, 3, str. 459—460.

⁴⁾ *Fontes rer. boh.* V, pag. 127. — O datu vyhlášení interdiktu praví *Novotný*, *České dějiny* I, 3, str. 460, poznámka 1: II. pokr. Kosmy (*Letopisy české* str. 283) zaznamenávají, že se tak stalo 10. dubna, ovšem 1216, což není možno, a proto se letopočet opravuje na 1217. Ale ani k tomu se zpráva nehodí; interdikt byl patrně vyhlášen již dříve, snad koncem r. 1216 nebo začátkem 1217; zejména zakročení arcibiskupa mohučského předpokládá, tuším, vyhlášení dřívější. Myslíti na omyl (snad 10. listopadu) je ovšem velmi nejisté (třeba rukopisné dochování pramene nebylo nejspolehlivější), ale přijímati datum, zdá se mi rovněž nepřipustné, a tak nezbývá, než určitého data se vzdáti.

⁵⁾ *Fontes rer. boh.* II, pag. 283.